

PREDGOVOR

Poštovani čitaoče, tehnički BILTEN br. 2 je nastavak tehničkog BILTENA br. 1 u kojem smo detaljno prezentovali i analizirali EU i BIH legislativu za građevinske proizvode.

Tema tehničkog BILTENA br. 2 je CE označavanje građevinskih proizvoda – građevinske stolarije, s ciljem stavljanja istih na EU tržište.

CE oznaka je skraćenica izraza iz francuskog jezika Conformité Européenne (engl. European Conformity), koji u prijevodu znači EVROPSKA USKLAĐENOST. Uvođenjem CE označavanja u svoje zakonodavstvo, Evropska Unija je razvila inovativni instrument za uklanjanje barijera u prometu dobara i zaštitu javnog interesa. CE oznaka je ključni indikator da je proizvod usklađen s evropskim zakonodavstvom i da mu je omogućen nesmetan promet na evropskom tržištu. Proizvodi koji su proizvedeni van EU, a posjeduju CE oznaku, također imaju pravo na ne-

smetan promet na evropskom tržištu. Stavljanjem CE oznake na proizvod, proizvođač izjavljuje da je zadovoljio sve zahtjeve za dobivanje CE oznake.

Šta je značenje CE oznake na građevinskom proizvodu?

Uredba o građevinskim proizvodima (EU) Br. 305/2011 - CPR¹ u Članu 8. (Poglavlje 2) kaže da postavljanjem CE oznake, proizvođači preuzimaju odgovornost za usklađenost građevinskog proizvoda s izjavljenim svojstvom, kao i usklađenost sa svim važećim zahtjevima propisanim ovom Uredbom i drugim EU zakonima relevantnim za usklađivanje, koji predviđaju njegovo postavljanje.

Praktično, CE označavanje građevinskog proizvoda pokazuje da je ono ocijenjeno (ispitano) na osnovu važe-

ćih harmoniziranih tehničkih specifikacija (usklađenih standarda i Evropskih dokumenata za ocjenjivanje). CE označavanje omogućava građevinskim proizvodima kretanje u Evropskom ekonomskom prostoru² (EEA), bez novih ocjenjivanja i certifikacija. Takvi proizvodi zadovoljavaju visoke zahtjeve sigurnosti, zdravlja i zahtjeve za zaštitu životne sredine.

Kopija Izjave o svojstvima (Declaration of performance - DOP), kao prateći dokument uz proizvod, pruža precizne i pouzdane informacije o svojstvima proizvoda koja su dobivena metodama ocjene, u skladu s važećim harmoniziranim/usklađenim tehničkim specifikacijama.

Ako je vaša zemlja članica EU i ako tražite informacije o CE označavanju u vašoj zemlji, kontaktirajte Enterprise Eu-

1 Uredba o građevinskim proizvodima (EU) br. 305/2011 - CPR: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011R0305&from=EN>

2 Evropski ekonomski prostor (European Economic Area - EEA): <http://www.efta.int/eea>

rope Network³ (EEN) ili pogledajte listu kontakt tačaka⁴ u EEA.

VAŽNE NAPOMENE!

- NE MORAJU SVI PROIZVODI IMATI CE OZNAKU
- CE OZNAKA JE OBAVEZNA ZA VEĆINU PROIZVODA KOJI SU OBUHVAĆENI DIREKTIVAMA NOVOG PRISTUPA
- ZABRANJENO JE POSTAVITI CE OZNAKU NA OSTALE PROIZVODE
- CE OZNAKA NE PREDSTAVLJA PORIJEKLO PROIZVODA NITI ZNAČI DA JE PROIZVOD ODOBREN OD EU KAO SIGURAN ILI OD STRANE DRUGOG ORGANA

U tačkama od 1. do 3. ovog BILTENA, objašnjeni su koraci koje treba slijediti proizvođač kako bi novi građevinski proizvod označio CE oznakom (prema vodiču Evropske komisije – OZNAKA CE ZA GRAĐEVINSKE PROIZVODE –

³ Evropska poduzetnička mreža (Enterprise Europe Network - EEN): <http://een.ec.europa.eu/>

⁴ Kontaktne tačke za građevinske proizvode (National Contact points for construction products): <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/18242/attachments/1/translations/>

KORAK PO KORAK (HR)⁵, u skladu s EU legislativom. U njemu je također objašnjeno šta učiniti ako se proizvod promijeni (procedure, sirovine i dr.). U tom slučaju je neophodno revidirati potrebne dokumente. Kako su se pravila o CE oznaci promijenila od 1. jula 2013. godine, možda ćete morati ažurirati CE oznaku svojih proizvoda za što bi vam ovaj tehnički BILTEN br. 2 mogao biti koristan.

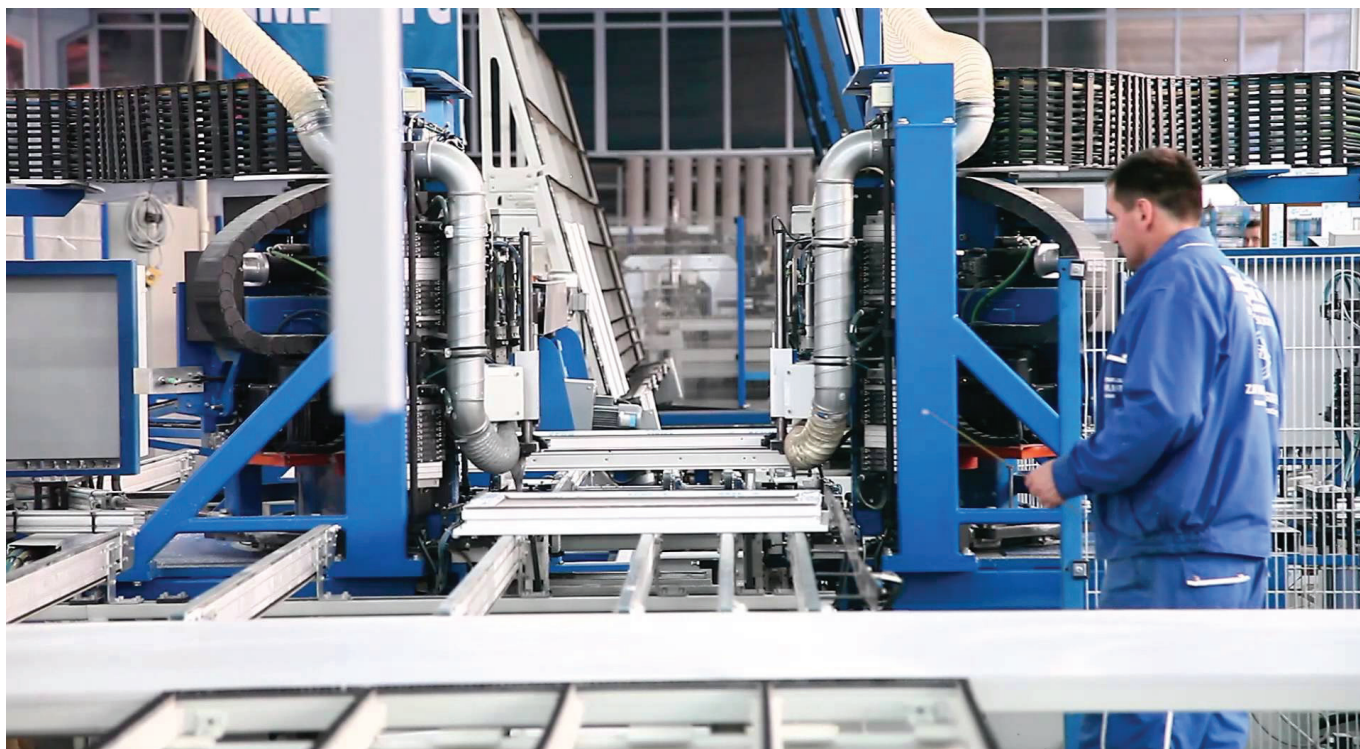
U tački 4. ovog tehničkog BILTENA dat je pregled obaveza koje prema važećim propisima o građevinskim proizvodima u Bosni i Hercegovini moraju ispuniti proizvođači građevinskih proizvoda, distributeri i stručnjaci koji rade u oblasti građevinarstva.

U ovom tehničkom BILTENU dajemo i preporuke za prevazilaženje trenutne situacije u BiH koja se odnosi na BiH legislativu koja reguliše oblast građevinskih proizvoda i infrastrukturu kvaliteta u BiH, a zbog nepreuzimanja Uredbe o građevinskim proizvodima (EU) CPR 305/2011.

⁵ Vodič Evropske komisije – OZNAKA CE ZA GRAĐEVINSKE PROIZVODE – KORAK PO KORAK (HR): <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/12309?locale=en>

AKRONIMI

EU	European Union / Evropska unija
EC	European Community / Evropska Zajednica – EZ
EEA	European Economic Area / Evropski ekonomski prostor
EEN	Enterprise Europe Network / Evropska poduzetnička mreža
CPD	Council Directive 89/106/EEC for construction products / Direktiva Vijeća za građevinske proizvode 89/106/EEZ
CPR	Regulation (EU) No 305/2011 for construction products / Uredba o građevinskim proizvodima (EU) No 305/2011
CEN	European Committee for Standardization / Evropski komitet za standardizaciju
EAD	European Assessment document / Evropski dokument za ocjenjivanje
ETA	European Technical assesment / Evropska tehnička ocjena
EOTA	European organization for Technical assesment / Evropska organizacija za tehničku ocjenu
TAB	Technical assesment body / Tijelo za tehničko ocjenjivanje
hENs	Harmonised European standards / Usklađeni evropski standardi
NB	Notify body / Pijavljeno tijelo
NANDO	New Approach Notified and Designated Organisations / NANDO informacioni sistem - Baza Prijavljenih tijela
AoC	Attestation of Conformity / Ocjena usaglašenosti
AVCP	Assessment and Verification of Constancy of Performance / Ocjenjivanje i potvrđivanje stalnosti svojstava
DoP	Declaration of performances / Izjava o svojstvima
CE	Conformité Européenne (engl. European Conformity) / Evropska usklađenost.
ACAA	Conformity Assessment and Acceptance of Industrial products / Sporazum o ocjeni usklađenosti i prihvatanju industrijskih proizvoda

CE OZNAKA ZA GRAĐEVINSKE PROIZVODE KORAK PO KORAK – U EU

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1 Zašto mi je potrebna CE oznaka?	4
1.2. Kada je CE oznaka obavezna za moj proizvod?	4
1.2.1. Obavezna CE oznaka (smjer CEN-a)	4
1.2.2. Neobavezna CE oznaka (smjer EOTA-e).....	5
1.2.3. Izuzeca od stavljanja CE oznake	5
2. ZADACI PROIZVOĐAČA.....	5
2.1. Proces proizvodnje.....	5
2.1.1. Bitne karakteristike	5
2.1.2. Sistemi ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava (AVCP sistemi).....	5
2.1.3. Bez utvrđenog svojstva (No performance determined - NPD)	6
2.1.4. Dodatni zahtjevi kod upotrebe smjera EOTA-e	6
2.1.5. Pojednostavljeni postupci	6
2.1.6. Osnovna dokumentacija.....	7
2.1.7. Jedinstvena identifikacijska oznaka.....	7
2.2. Kada morate započeti s novim ocjenjivanjem?.....	7
2.2.1. Novi proizvodi.....	7
2.2.2. Promjene u proizvodnji	7
2.3. Dokumenti koje dostavljate kupcima.....	7
2.3.1. Izjava o svojstvima.....	7
2.3.2. CE oznaka	9
2.3.3. Upute i sigurnosne obavijesti	10
2.3.4. Podaci iz REACH-a.....	10
3. KONTROLNI POPIS PROIZVOĐAČA.....	11
4. KAKO DO OZNAKE USKLADENOSTI GRAĐEVINSKOG PROIZVODA U BIH	13
5. ZAKLJUČCI	14
6. PREPORUKE	15

1. UVOD

Da bi vam pojasnili kako su povezane **CE oznaka** i **Izjava o svojstvima** i u kojoj tački ovog biltena je objašnjen svaki korak do CE oznake, prema EU legislativi, pogledajte sliku 1.

1.1 Zašto mi je potrebna CE oznaka?

Dodatna vrijednost CE oznake je u tome što sve države moraju omogućiti prodaju građevinskih proizvoda s CE oznakom. To znači da javna tijela ne mogu tražiti dodatne oznake ili certifikate, a ni dodatno ispitivanje. Prema tome, vi ili distributeri vašeg proizvoda možete trgovati vašim proizvodom u bilo kojoj državi europskog unutarnjeg tržišta s istom dokumentacijom. Uz izjavu o svojstvima, to će također pomoći vašim kupcima i krajnjim korisnicima da provjere svojstva proizvoda i uporede ih s ostalim proizvodima u okviru istog tehničkog pristupa. Kada vi, kao proizvođač, stavite CE oznaku na proizvod, to znači da garantujete da su svojstva proizvoda koji prodajete onakva kakve ste objavili i da je proizvod proizveden primjenom ispravne evropske tehničke specifikacije (vidi tačku 1.2.).

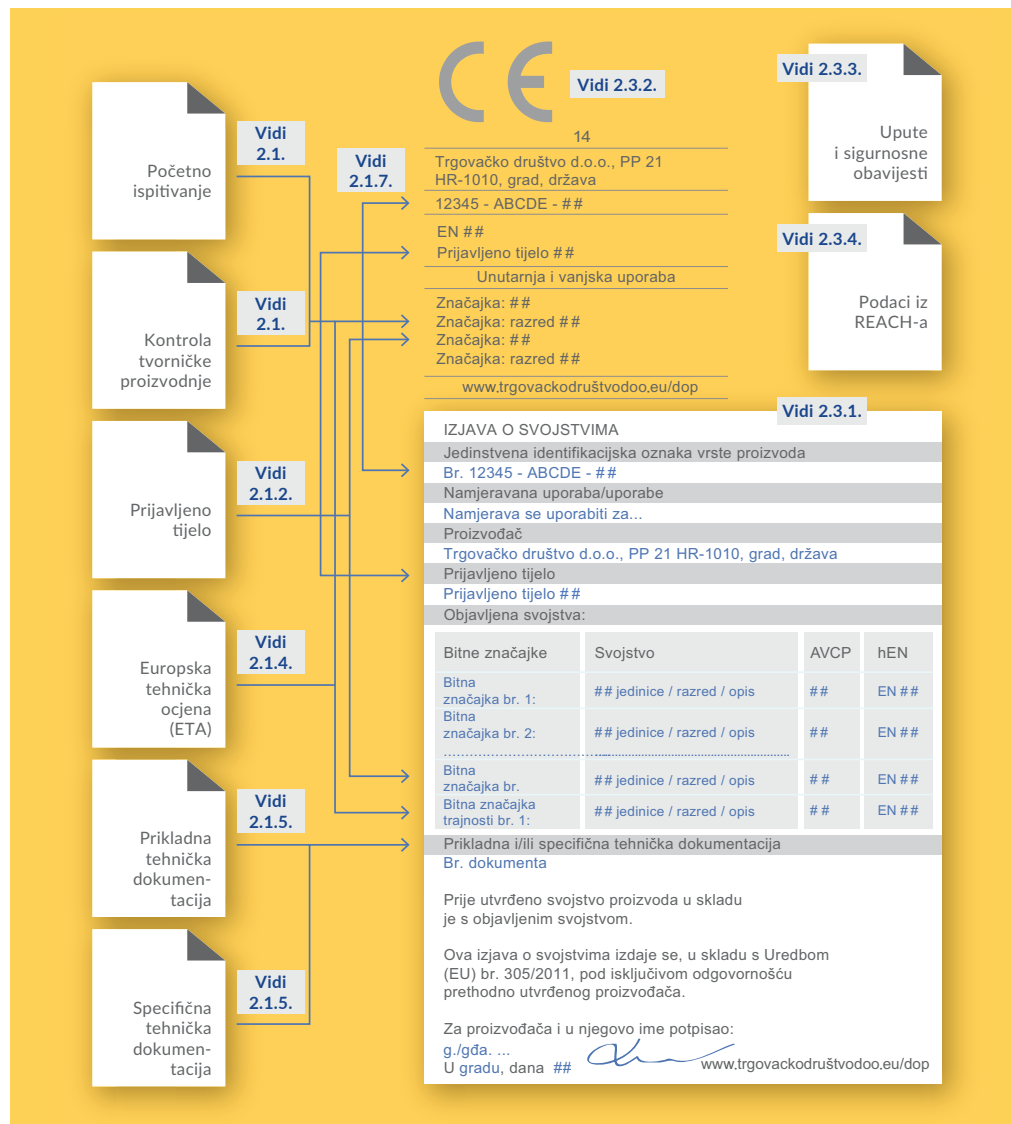
CE oznaka sadrži određene osnovne informacije o proizvodu i služi kao veza s ostalim dodatnim dokumentima koji također sadrže važne informacije. U ovom biltenu opisano je kako se pripremaju ti dokumenti i navedeno je nekoliko primjera.

Tabela 1. - Primjer tabele

ESO (1)	Referentni broj i naslov usklađene standarda (i referentni dokument)	Referentni broj zamijenjene standarda	Datum početka primjene standarda kao usklađenog standarda	Datum završetka razdoblja supostoja nja Napomena 4.
CEN	EN 2951:2013 Sustavi keramičkih cijevi za odvodne i kanalizacijske sustave Dio 1.: Zahtjevi za cijevi, oblikovne komade i cijevne priključke	EN 29510:2005	1.11.2013.	1.11.2014

1.2. Kada je CE oznaka obavezna za moj proizvod?

CE oznaka je obavezna za većinu građevinskih proizvoda koji se prodaju na evropskom unutarnjem tržištu. Za ostale proizvode ona nije *obavezna*,

Slika 1. - Veza CE oznake i Izjave o svojstvima

ali je *moгуća* u skladu s određenim pravilima:

1.2.1. Obavezna CE oznaka (smjer CEN-a)

Kada želite znati je li CE oznaka obavezna za vaš proizvod, prvi je korak posjetiti **Službeni list Evropske**

ne brojeve usklađenih normi/standarda. Pronaći ćete ovakvu tabelu (Tabela 1). Popis može sadržati dvije vrste referentnih brojeva: novog usklađene / harmonizirane norme / standarda i reviziju normi. U slučaju nove norme, rubrika „re-

tog perioda. Tada morate provjeriti svoj proizvod u odnosu na nazive dostupnih normi kako biste vidjeli da li je proizvod obuhvaćen nekom od njih. **PRIMJER 1:** *Podne pločice obuhvaćene su usklađenom normom kada se upotrebljavaju*

unije⁶ i potražiti najnovije objavljene naslove i referen-

6 Službeni list Evropske unije (SLEU)/Official Journal of the European Union (OJEU): <http://eur-lex.europa.eu/home-page.html>

ferentni broj zamijenjene norme" ostaje prazna. Ako je vaš proizvod u okviru područja primjene jedne od ovih normi, upotreba CE oznake je dobrovoljna za vrijeme perioda supostoja nja, a obavezna po isteku

vaju na podovima, ali nisu obuhvaćene normom kada se upotrebljavaju u prozorskim klupicama.

Za pronalaženje područja primjene normi možete upotrebljavati alat za pretraživanje **na web stranici**

CEN-a⁷.

Proizvodi obuhvaćeni područjem primjene (prvo poglavlje normi) moraju nositi CE oznaku u skladu s datumima u tabeli. Kada rubrika „referentni broj zamijenjene norme“ nije prazna, CE oznaka je i dalje obavezna za proizvode obuhvaćene usklađenom normom. Tokom perioda supostojanja možete odabrati koju ćete verziju upotrijebiti, zamijenjenu ili novu verziju, ali po isteku perioda supostojanja može se upotrebljavati samo revidirana verzija. To vam omogućava prilagodbu – u roku od godine dana – svim promjenama u ocjenjivanju vašeg proizvoda i/ili izjavi o svojstvima.

Informacije važne za CE oznaku nalaze se u Prilogu ZA u usklađenom standardu!!!

1.2.2. Neobavezna CE oznaka (smjer EOTA-e⁸)

Kada proizvod koji namjeravate prodavati nije obuhvaćen usklađenom normom, CE oznaku možete staviti dobrovoljno na svoj proizvod, ali prvo morate provjeriti je li obuhvaćen jednim od postojećih **Evropskih dokumenata za ocjenjivanje (EAD⁹)**. Popis možete pogledati na web stranici Europske komisije u području pod nazivom **NANDO¹⁰ (Prijavljena i imenovana tijela prema novom pristupu)**. Postoji posebna stranica s **listom Evropskih dokumenata za ocjenjivanje¹¹**.

Sadržaj dokumenta i pod-

7 CEN <https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=CENWEB:105::RESET>

8 EOTA <https://www.eota.eu/en-GB/content/home/2/185/>

9 EAD http://ec.europa.eu/growth/sectors/construction/product-regulation/european-assessment_en

10 NANDO http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=directive.notifiedbody&dir_id=33

11 Lista EAD-a <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=cp.eads&cpr=Y>

ručje primjene možete vidjeti na web **stranici za publikacije EOTA-e¹²**.

Ako je vaš proizvod uključen u područje primjene jednog od tih dokumenata, možete tražiti od Tijela za tehničko ocjenjivanje (TAB) iz **službenog registra TAB-ova¹³** da ocijeni vaš proizvod radi stavljanja CE oznake.

Ako vaš proizvod ili namjeravana upotreba ili upotrebe proizvoda nisu obuhvaćeni evropskim dokumentima za ocjenjivanje, možete od tijela za tehničko ocjenjivanje zatražiti izradu evropskog dokumenta za ocjenjivanje. Taj postupak traje duže nego kada je za vaš proizvod dostupan evropski dokument za ocjenjivanje.

Smjer EOTA-e ima dvije slične faze kao i smjer CEN-a:

- Izrada Evropskog dokumenta za ocjenjivanje,

- Ocjena Tijela za tehničko ocjenjivanje.

Obje faze su objašnjene u ovom biltenu.

1.2.3. Izuzeća od stavljanja CE oznake

U nekim slučajevima, čak i ako su proizvod i njegova namjeravana upotreba u okviru područja primjene usklađene norme, vi, kao proizvođač, niste obavezni staviti CE oznaku na svoj proizvod. Izuzeci su slučajevi kada je proizvod pojedinačno proizveden ili proizveden po narudžbi za određenu upotrebu ili ako se u postupku proizvodnje proizvoda moraju održati **tradicionalni procesi kojima će se garantovati očuvanje službeno zaštićenih djela (naslijeđe/istorijska djela itd.)**.

Ako želite iskoristiti jednu od tih izuzetaka, preporučuje se da provjerite primjenjuju li se na vaš proizvod jer biste u protivnom mogli imati

12 Publikacije EOTA-e <https://www.eota.eu/en-GB/content/eads/56/>

13 Registar TAB-ova http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=directive.notifiedbody&dir_id=33

problema s tijelima za nadzor tržišta. Ako imate pitanja o svom proizvodu, trebali biste se obratiti **kontaktnoj tački za proizvod** u državi u kojoj želite prodavati svoj proizvod.

2. ZADACI PROIZVOĐAČA

Označavanje CE oznakom ne sastoji se samo od postavljanja oznake na proizvod. Proizvođači moraju izvršiti mnoge zadatke prije postupka stavljanja CE oznake. U ovom je poglavlju detaljno opisano kako izvršiti te zadatke.

Prije započinjanja i za vrijeme cijelog postupka, bit će vam potrebni sljedeći dokumenti:

- (Za smjer CEN-a) **Usklađena norma ili norme** koje se primjenjuju na vaš proizvod. Možete ih kupiti na svom jeziku putem tijela za normizaciju u svojoj državi članici. **Popis nacionalnih tijela za standardizaciju u Evropi¹⁴** dostupan je na **web stranici CEN-a**. Ponekad usklađena norma sadrži upute na druge norme (načini ispitivanja, tablična vrijednost itd.) koje mogu biti važne.

- (Za smjer EOTA-e) **Evropski dokument ili dokumenti za ocjenjivanje** koji se primjenjuju na vaš proizvod. Možete ih preuzeti sa stranice za publikacije na web str. **EOTA-e**. Ponekad evropski dokument za ocjenjivanje sadrži upute na norme koje mogu biti važne.

2.1. Proces proizvodnje

Kao dio unutarnjih procedura kvaliteta te ponekad u saradnji s vanjskim laboratorijama ili pružaocima usluga, odgovorni ste za ocjenjivanje svojstva proizvoda i uspostavljanje fabričke kontrole proizvodnje. Na osnovu rezultata ocjenjivanja i fabričke kontrole proizvodnje možete provjeriti jesu li se svojstva s vremenom mijenjala. Zakonska terminologija kojom se to opisuje je **„Ocjenjivanje i provjera stalnosti svojstva-**

14 Popis nacionalnih tijela za standardizaciju u Evropi: <https://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=CENWEB:5>

va“ (AVCP¹⁵), a treća strana ili strane koje vrše provjeru nazivaju se **Prijavljena tijela (Notify Bodies-NB¹⁶)**.

2.1.1. Bitne karakteristike

Ocjenjivanje proizvoda se vrši određivanjem vrijednosti popisa karakteristika koje se nazivaju **bitne karakteristike**. Popis ćete naći u prilogu ZA usklađenih normi i u evropskim dokumentima za ocjenjivanje (EAD).

Popis može biti drugačiji za svaku namjeravanu upotrebu, a u slučaju proizvoda s više namjeravanih, popisom bi trebale biti obuhvaćene karakteristike povezane sa svakom od njih.

U popisu se također nalazi AVCP sistem za svaku bitnu karakteristiku. Ovisno o AVCP sistemu, možda će biti potrebno jedno ili više prijavljenih tijela.

2.1.2. Sistemi ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava (AVCP sistemi)

Kada napravite popis bitnih karakteristika koje su važne za vaš proizvod, morate provjeriti koje postupke morate izvršiti da bi izjavili svojstvo svake bitne karakteristike, kao što su metode ispitivanja, tablične vrijednosti, itd. Te postupke morate upotrijebiti za ispitivanje uzoraka. Morate također utvrditi svoju detaljnu fabričku kontrolu proizvodnje.

U skladu sa AVCP sistemom koji se primjenjuje na svaku bitnu karakteristiku, u nekim će slučajevima prijavljeno tijelo morati izvršavati dodatne zadatke. Na slici 2 možete vidjeti koje zadatke morate izvršavati i Prijavljena tijela, ovisno o AVCP sistemu.

Ako su sve vaše karakteri-

15 Napomena: AVCP sistem se nazivao AoC sistem (Attestation of Conformity) pod Direktivom CPD

16 Lista Prijavljenih tijela (Notified Bodies-NBs): <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=notifiedbody.main>

Slika 2.

stike obuhvaćene sistemom AVCP 4, nećete morati angažovati Prijavljeno tijelo. Kada su obuhvaćene sistemom 3, vaš proizvod mora ispitati Prijavljeno tijelo (u ovom slučaju Prijavljena laboratorija) koje može biti drugačije za svaku bitnu karakteristiku.

Ako su u okviru sistema 1, 1+ ili 2+, prijavljeno tijelo će saradivati s vama za vrijeme ocjenjivanja i izvršiti će neke zadatke u vašem proizvodnom pogonu, pa je zato najbolja mogućnost angažovati samo jedno Prijavljeno tijelo koje će izvršiti sve zadatke.

PRIMJER 2: Jedna važna bitna karakteristika nekog konstrukcijskog proizvoda je njegova tlačna čvrstoća. Popis bitnih karakteristika se nalazi u prilogu ZA usklađenih normi. AVCP sistem određen za tu bitnu karakteristiku tog proizvoda je 2+. To znači da proizvođači proizvoda moraju izvršiti početno ispitivanje proizvoda, uspostaviti fabričku kontrolu proizvodnje i ispitati proizvod u skladu sa svojim sistemom kvaliteta. Također moraju angažovati Prijavljeno tijelo za početni pregled (uključujući pregled proizvodnog pogona i fabričku kontrolu proizvodnje) i za periodično ocjenjivanje fabričke kontrole proizvodnje.

Službeni registar Prijavljene

nih tijela¹⁷, koja su države članice prijavile za izvršavanje zadaća treće strane, nalazi se na web str. NANDO-a. Možete angažovati jedno ili više prijavljenih tijela iz bilo koje države.

2.1.3. Bez utvrđenog svojstva (No performance determined - NPD)

Države članice imaju uspostavljene različite zahtjeve za bitne karakteristike proizvoda koji se upotrebljavaju u svakoj zemlji. Više informacija naći ćete na popisu proizvoda kontaktnih tačaka za proizvode u državama članicama u kojima će se vaš proizvod prodavati. Te biste informacije trebali uzeti u obzir kada odlučujete koje ćete karakteristike objaviti. Također ćete možda odlučiti da neke bitne karakteristike nisu važne za vaš proizvod ako ih vaši kupci ne traže.

U oba slučaja kada ste odlučili da nećete objaviti određene karakteristike, napišete „bez utvrđenog svojstva“ upotrebom skraćenice „NPD“.

Upotreba skraćenice „NPD“

¹⁷ Službeni registar Prijavljenih tijela: http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=directive.notifiedbody&dir_id=33

moguća je pod sljedećim uslovima:

- Za proizvode koji slijede smjer CEN-a morate objaviti svojstvo barem jedne od bitnih karakteristika.
- Moguće je da za određene bitne karakteristike neće biti dopušteno objavljivanje NPD-a. Više informacija dostupno je u prilogu **ZA usklađenog standarda**.

2.1.4. Dodatni zahtjevi kod upotrebe smjera EOTA-e

Prvi korak kod upotrebe ovog smjera je obraćanje Tijelu za tehničko ocjenjivanje (TAB) koje izvršava zadatke prema Evropskom dokumentu za ocjenjivanje (EAD). Tijelo za tehničko ocjenjivanje izdat će vam dokument pod nazivom Evropska tehnička ocjena (ETA) koji će biti neophodan u sljedećim koracima.

2.1.5. Pojednostavljeni postupci

Za neke od bitnih karakteristika, neće biti potrebno ocjenjivanje jer je generička vrijednost ili Izjava prihvaćena na evropskom nivou. U ovom slučaju Evropska komisija objavljuje zakonski akt koji sadrži te informacije. Međutim, tu mogućnost možete iskoristiti ako izradite dokument u kojem je objašnjeno da se taj zakon-

ski akt primjenjuje na vaš proizvod. Taj dokument se službeno naziva „Prikladna tehnička dokumentacija“. Ako je bitna karakteristika u okviru sistema AVCP-a 1 ili 1+, Prijavljeno tijelo mora provjeriti taj dokument.

PRIMJER 3: Proizvođači čeličnih limova presvučenih poliestrom koji se koriste u jednom sloju (bez izolacije) mogu upotrijebiti **Odluku Komisije¹⁸** i bez ocjenjivanja objaviti da je razred reakcije na požar A1. U skladu s tekstom te Odluke, ona se primjenjuje samo ako je nominalna debljina čeličnog lima presvučenog metalnom prevlakom između 0,4 i 1,5 mm. Stoga, ako proizvod ispunjava taj uvjet, proizvođač mora samo sastaviti dokument (Prikladnu tehničku dokumentaciju), uključujući uputu na Odluku Komisije i rezultate mjerenja debljine proizvoda čija je vrijednost u okviru granica.

Druga mogućnost za pojednostavljenje ocjenjivanja proizvoda je mogućnost dijeljenja ispitivanja proizvoda s drugim proizvođačima. Kako biste mogli upotrebljavati dijeljeno ocjenjivanje, morat ćete sastaviti dodatnu „Prikladnu tehničku dokumentaciju“ koja bi uključivala:

- Rezultate ispitivanja koje je dobio drugi proizvođač,
- Odobrenje drugog proizvođača za upotrebu tih rezultata,
- Dokumentaciju kojom se dokazuje da oba proizvođača upotrebljavaju odgovarajuće postupke i sirovine.

Kada je vaš proizvod sistem izrađen od dijelova koje sastavljate ili proizvodite, a neke od bitnih karakteristika sastavnog dijela je već ocijenio proizvođač tog dijela, možete upotrijebiti rezultate ispitivanja dobivene od svog

¹⁸ Primjer Odluke Komisije: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0737&rid=2>

dobavljača. Taj postupak se naziva **preuzimanje (kaskadni postupak)** i za njegovu upotrebu morali biste također sastaviti „**Prikladnu tehničku dokumentaciju**“ koja bi uključivala:

- Rezultate ispitivanja koje je obezbijedio drugi dobavljač sistema,
- Odobrenje drugog proizvođača za upotrebu tih rezultata,
- Dokumentaciju kojom se dokazuje da je moguće primijeniti ocjenu sastavnog dijela ili cijelog sistema. Ovo također uključuje da je sistem sastavljen prema uputama.

2.1.6. Osnovna dokumentacija

Nakon ocjenjivanja bitnih karakteristika trebali biste imati sljedeće dokumente (slika 3.):

- Početno ispitivanje proizvoda uključujući popis bitnih karakteristika i rezultate ocjenjivanja (ispitivanje, tablične vrijednosti itd.),
- Evropsku tehničku ocjenu (samo za smjer EOTA-a, kojom se zamjenjuju ostala početna ispitivanja),
- Dokumentirani postupak/procedura fabričke kontrole proizvodnje,
- Certifikat ili certifikate od Prijavljenog tijela ili Prijavljenih tijela, ako je potrebno,
- Prikladnu tehničku dokumentaciju, ako je potrebno,
- Specifičnu tehničku dokumentaciju, ako je potrebno.

NAPOMENA: Sve navedene dokumente morate arhivirati. Tijela za nadzor nad tržištem mogu ih zatražiti.

Slika 3.

2.1.7. Jedinствена identifikacijska oznaka

Po završetku ocjenjivanja, morat ćete svom proizvodu dodijeliti oznaku. Ta oznaka se naziva „**Jedinствена identifikacijska oznaka vrste proizvoda**“ i povezana je s vrstom proizvoda koji proizvodite i sa svojstvima njegovih bitnih karakteristika. Kada proizvedete novi proizvod, morate mu dodijeliti novu jedinstvenu identifikacijsku oznaku i ako se svojstva nekog proizvoda promijene, morat ćete mu promijeniti oznaku.

PRIMJER 4: *Možete izabrati oznaku koja se sastoji od trgovačkog naziva proizvoda, unutarnje oznake povezane s procesom proizvodnje i datuma kada je izvršeno ocjenjivanje proizvoda. Bilo koji proizvod - 123.ABC - 2014.07.17 Ovom kombinacijom ćete jednostavno razvrstavati i nadopunjavati vrste proizvoda.*

2.2. Kada morate započeti s novim ocjenjivanjem?

2.2.1. Novi proizvodi

Svaki put kada proizvedete novi proizvod morat ćete ponoviti sve zadatke, uključujući, ako je nužno, angažiranje Prijavljenog tijela i Tijela za tehničko ocjenjivanje.

2.2.2. Promjene u proizvodnji

Ako uvedete promjene ili prilagodbe u proizvodnju ili se fabričkom kontrolom proizvodnje utvrde takve promjene, morat ćete provjeriti jesu li se promijenila svojstva proizvoda za sve bitne karakteristike koje izjavljujete. U slučaju promjene, morat ćete ponovno prilagoditi proizvodnju kako biste se vratili na izjavljena svojstva ili možete ponovno izvršiti sve zadatke AVCP-a (za bitne karakteristike koje su se promijenile).

Morate biti svjesni toga da ćete u slučaju da je karakteristika izjavljena u okviru sistema AVCP-a 1, 1+ ili 3, morati također angažovati Prijavljeno tijelo da izvrši odgovarajuće zadatke. Ako slijedite smjer EOTA-a, promjene u svojstvima neće značiti samo uključivanje Prijavljenih tijela već i Tijela za tehničko ocjenjivanje, jer je potrebna nova Evropska tehnička ocjena (ETA). U oba slučaja, razvoja novog proizvoda i promjene izjavljenog svojstva, morat ćete sastaviti ili ažurirati relevantnu osnovnu dokumentaciju. Morat će se ažurirati i dokumenti koje dostavljate kupcima.

2.3. Dokumenti koje dostavljate kupcima

Sada kada imate spremne sve informacije, morat ćete sastaviti sljedeće dokumente (slika 4.):

- Izjavu o svojstvima proizvoda (Declaration of performance - DoP),
- CE oznaku i prateće informacije o proizvodu,
- Upute i sigurnosne obavijesti,

- Podaci iz REACH-a (vidi tačku 2.3.4.).

2.3.1. Izjava o svojstvima

Koristeći se prikupljenim informacijama, prvo ćete morati sastaviti **Izjavu o svojstvima**. To je najvažniji dokument uz CE oznaku jer sadrži potpune informacije o proizvođaču, proizvodu i njegovim svojstvima. CE oznaka će biti samo sažetak informacija sadržanih u Izjavi o svojstvima.

Prilikom izrade vlastitog formata Izjave o svojstvima, morate slijediti upute objavljene u Službenom listu Evropske unije: **Delegirana uredba o izmjeni Priloga III. u CPR-u**¹⁹.

U tabeli 2. u nastavku, opisane su sve stavke koje morate popuniti za Izjavu o svojstvima i neka dodatna objašnjenja na osnovu kojih će vam biti lakše razumjeti koje informacije treba uključiti:

19 Delegirana uredba o izmjeni Priloga III u CPR-u: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0574&from=EN>

Slika 4.

Tabela 2.

IZJAVA O SVOJSTVIMA		
	Broj Izjave o svojstvima	Ovaj broj služi za razvrstavanje/klasifikaciju izjave o svojstvima (2.1.7). On može biti isti kao i jedinstvena identifikacijska oznaka vrste proizvoda.
1.	Jedinstvena identifikacijska oznaka vrste proizvoda:	Ova oznaka je povezana s izjavljenim svojstvima proizvoda. Njom se mora jasno odražavati veza između proizvoda i njegovih svojstava. Možete upotrebljavati bilo koju oznaku koju smatrate korisnom, uključujući brojeve, slova, datume i slično, ali morate paziti da ne ponovite istu oznaku za dva različita proizvoda.
2.	Namjeravana upotreba:	U ovoj tački morate navesti sve namjeravane upotrebe koje ste predvidjeli za proizvod (1.2.1. i 1.2.2.). Prepišite odgovarajući tekst iz priloga ZA usklađene norme ili iz evropskog dokumenta za ocjenjivanje (EAD).
3.	Proizvođač	Morate uključiti ne samo naziv poduzeća, registrirano trgovačko ime ili regi-strirani trgovački znak, već i vašu kontaktnu adresu kao proizvođača. Ta adresa može biti bilo gdje u svijetu.
4.	Ovlašteni predstavnik	Ovlašteni predstavnik mora biti uključen u dokument samo ako ste vi, kao proizvođač, odredili ovlaštenog predstavnika (ili vašeg agenta). U protivnom ovu stavku možete obrisati.
5.	AVCP Sistem/Sistemi	Sistem ili sistemi za ocjenjivanje i provjeru stalnosti svojstava (sistem AVCP-a) navedeni su u Prilogu ZA usklađene norme ili u poglavlju za AVCP evropskog dokumenta za ocjenjivanje (2.1.2.). Ako postoji više sistema, svaki mora biti objavljen i može biti uključen u tačku 7. (npr. u tabeli).
6.a.	Usklađeni standard/norma (6.a ili 6.b)	U ovu stavku morate uključiti referentni broj usklađene norme, uključujući datum kada je izdana u skladu sa Službenim listom Evropske unije (1.2.1.).
	Prijavljeno tijelo/tijela	Ako su prijavljena tijela izvršila zadatke AVCP-a, njihove identifikacijske brojeve morate uključiti ovdje (2.1.2.).
6.b.	Evropski dokument za ocjenjivanje	U ovu stavku morate uključiti referentni broj evropskog dokumenta za ocjenjivanje, uključujući datum kada je izdan (1.2.2.).
	Evropska tehnička ocjena	Broj Evropske tehničke ocjene koju je izdalo Tijelo za tehničko ocjenjivanje.
	Tijelo za tehničko ocjenjivanje	Naziv Tijela za tehničko ocjenjivanje koje je izdalo Evropsku tehničku ocjenu.
	Prijavljeno tijelo/tijela	Ako su prijavljena tijela izvršila zadatke AVCP-a, njihove identifikacijske brojeve morate uključiti ovdje (2.1.2.).
7.	Objavljeno svojstvo	Ovo je ključni dio dokumenta i sadrži Izjavljeno svojstvo proizvoda. Morat ćete uključiti potpuni popis bitnih karakteristika koji se nalazi u prilogu ZA usklađene norme ili u evropskom dokumentu za ocjenjivanje za namjeravanu upotrebu koja je već objavljena u tački 2. Izjava „NPD” moguća je na osnovu uslova navedenih u tački 2.1.3. Ova se tačka može najlakše popuniti kod izrade Izjave o svojstvima upotrebom tablice s redom za svaku bitnu karakteristiku i kolonama za objavljena svojstva. Ako se primjenjuju različiti AVCP sistemi, za njih dodajte dodatne kolone.
8.	Prikladna tehnička dokumentacija i/ ili specifična tehnička dokumentacija	Ako je ocjenjivanje proizvoda izvršeno prema pojednostavljenom postupku u ovoj ćete tački morati uključiti uputu ili upute na specifičnu i/ili prikladnu tehničku dokumentaciju koje ste sastavili (2.1.5.). Dokumente mora čuvati proizvođač, a u ovu tačku treba uključiti samo upute na njih.
	Poveznica/link na primjer	Ako ćete primjerak izjave o svojstvima učitati na web str., ovdje možete navesti poveznicu/link na tu izjavu.
	Izjave o svojstvima na internetu	

Polja koja su prazna mogu se obrisati. Možete također, promijeniti redoslijed informacija koje dajete i/ili kombinovati predmetne tačke ako se kombinovanjem olakšava razumijevanje Izjave o svojstvima. Ako proizvodite različite vrste proizvoda za koje su svojstva gotovo svih izjavljenih karakteristika ista, u isti dokument možete uključiti različite varijacije vrsta proizvoda, npr. u tabeli. U tom slučaju za svaku varijaciju morate jasno navesti broj izjave o svojstvima, identifikacijsku oznaku iz tačke 1. (ako nije druga-

čija od broja izjave o svojstvima) i izjavljena svojstva uključena u tački 7. Time bi se trebalo osigurati da su informacije o svojstvima jasne i nedvosmislene svakom primaocu proizvoda. Kada budete imali konačnu verziju dokumenta, **morate pohraniti/čuvati jedan primjerak zajedno sa svom osnovnom dokumentacijom. Obavezni ste ih čuvati u arhivi najmanje deset godina nakon posljednje prodaje ove vrste proizvoda.** Ako želite prodavati svoje proizvode u drugim državama EU-a, nemojte zaboraviti

prevesti **Izjavu o svojstvima na sve jezike koje zahtijevaju države članice u kojima će se proizvod prodavati.**

Kada šaljete izjavu zajedno s proizvodom, poštom ili e-poštom, trebali biste sačuvati originalni/ finalni dokument i poštom poslati kopiju. Međutim, najbolja je mogućnost učitati izjavu o svojstvima za svoj proizvod na web str. (obično web str. svog preduzeća/firme) na jezicima koje zahtijevaju države u kojima se prodaje. Ako možete garantovati da će dokument biti dostupan

u nepromijenjenom stanju tokom propisanih deset godina i ako ste poveznicu/link na dokument naveli u CE oznaci, nemate obavezu slati dokument svojim kupcima. Jedini izuzetak od tog pravila je kada kupac zatraži izjavu o svojstvima (usmeno ili pisanim putem) jer ćete mu je morati poslati čak i ako je dostupna i na web stranici. Nakon učitavanja izjave o svojstvima na web stranici, ne smijete je obrisati deset godina od posljednje prodaje vrste proizvoda koja odgovara toj izjavi. Ako pronađete grešku u dokumentu ili se

svojstva promijene, morate učitati novu verziju, ali morate ostaviti dostupnu i staru verziju (2.2.2.). Ove upute se mogu naći u: **Delegiranoj uredbi o uslovima za objavu Izjave o svojstvima građevinskih proizvoda na web-stranicama**²⁰.

PRIMJER 5: Neka uobičajena pojednostavnjena (vidi tačku 1.) su sljedeća: brisanje broja Izjave o svojstvima jer je ista kao jedinstvena identifikacijska oznaka; brisanje brojeva naslova; brisanje ovlaštenog predstavnika, jer u tom slučaju ne postoji; brisanje točke 6.b jer se ne primjenjuje na proizvod; brisanje točke za prikladnu i/ili specifičnu tehničku dokumentaciju jer nije primjenjiva. Također je korisno prikazati izjavljena svojstva, AVCP sistem i usklađenu normu u različitim kolonama tabele u kojima su navedene izjavljene vrijednosti.

Primjeri Izjava o svojstvima za prozore i vanjska pješačka vrata prema usklađenom standardu (slika 5.) **BAS EN 14351-1+A1:2011**:

2.3.2. CE oznaka
Sada možete izraditi CE oznaku na osnovu Izjave o svojstvima koju ste upravo ispunili.

U tabeli 3. je opisan sadržaj informacija uz CE oznaku i neka dodatna objašnjenja na osnovu kojih će vam biti lakše razumjeti koje informacije treba uključiti:

Možete promijeniti izgled CE oznake, redoslijed informacija, ispustiti prazne tačke ili kombinovati informacije ako se kombinacijom olakšava razumijevanje dokumenta. Nije obavezno upotrebljavati poseban jezik na oznaci, ali proizvođači obično upotrebljavaju što manje teksta kako bi oznaka bila što razumljivija čak i ako

20 Delegirana uredba o uvjetima za objavu Izjave o svojstvima građevinskih proizvoda na web-stranicama: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX-32014R0157&from=EN>

Slika 5.

Tabela 3.

	Postavljanje CE oznake na građevinsku stolariju (prozore i vanjska vrata) mora biti u skladu sa Direktivom 93/68/EEC ²¹ i Uredbom CPR 305/2011
14	Morate uključiti dva posljednja broja godine u kojoj je prvi put bila stavljena određena CE oznaka. Ako promijenite bilo koju informaciju u Izjavi o svojstvima povezanoj s ovom CE oznakom, morat ćete ažurirati i brojeve.
Naziv i adresa	Morate uključiti naziv i prijavljenu adresu proizvođača ili identifikacijsku oznaku na osnovu koje se može jednostavno utvrditi naziv i adresa proizvođača.
Jedinstvena identifikacijska oznaka vrste proizvoda	Jedinstvena identifikacijska oznaka vrste proizvoda kojom će se CE oznaka nedvosmisleno povezati s izjavom o svojstvima i s objavljenim svojstvom (2.1.7. i 2.3.1.).
Referentni broj izjave o svojstvima	Ako jedinstvena identifikacijska oznaka vrste proizvoda nije ista kao i referentni broj izjave o svojstvima, morat ćete navesti i taj broj. Oba imaju sličnu svrhu (2.1.7.).
Objavljeno svojstvo	CE oznaka mora uključivati objavljeno/izjavljeno svojstvo proizvoda, što znači da se tu mora nalaziti objavljena vrijednost bitnih karakteristika koje nisu NPĐ. Budući da na oznaci nema dovoljno mjesta, možda ćete morati pojednostaviti izjavu, ali pripazite da sačuvate značenje (2.1.3.).
Uputa na usklađenu tehničku specifikaciju	Uputa na usklađenu normu ili na Evropski dokument za ocjenjivanje primijenjen za ocjenjivanje proizvoda. Ne morate navesti datum izdavanja jer se taj podatak već nalazi u Izjavi o svojstvima (1.2.1. i 1.2.2.).
Identifikacijski broj Prijavljenog tijela	Također je važno uključiti identifikacijski broj Prijavljenog tijela ako su vaše bitne karakteristike podložne AVCP sistemima: 1, 1+, 2+ ili 3 (2.1.2.).
Namjeravana upotreba	Moraju biti uključene relevantne informacije o namjeravanoj upotrebi ili upotrebama (koje se nalaze u prilogu ZA relevantne usklađene norme); one moraju biti iste kao i odgovarajuća tačka u Izjavi o svojstvima (1.2.1. i 1.2.2.).
Web-stranica na kojoj se nalazi izjava o svojstvima	Ako je vaša izjava o svojstvima dostupna na web-stranici, ovdje možete navesti i web-stranicu na kojoj se nalazi dokument (2.3.1.).

1 Direktiva 93/68/EEC: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX-31993L0068&from=en>

ne razumijete jezik oznake. Važne odluke koje trebate donijeti o CE oznaci uključuju veličinu oznake, materijal i mjesto na koje se stavlja. Jasno je da se mora staviti na proizvod na vidljiv, čitljiv i neizbrisiv način. Međutim, ako to nije moguće ili nije garantovano zbog same prirode proizvoda, oznaka može biti postavljena na ambalažu, ako postoji ili na prateće dokumente. Prije nego što odaberete jednu mogućnost, trebali biste uzeti u obzir cijenu oznake (trošak printanja, ljepila itd.), hoće li se oznaka uklanjati s proizvoda, mogućnost oštećenja ambalaže, ili mogućnost da ne dođe do krajnjeg kupca, itd.

Ne možete postaviti CE oznaku ako nije izrađena Izjava o svojstvima (slika 6.), obično na kraju faze proizvodnje.

Primjeri CE oznaka za prozore i vanjska pješačka vrata prema usklađenom standardu BAS EN 14351-1+A1:2011:

Napomena: Primjeri navedenih CE oznaka preuzeti iz tehničkog Biltena br.1.

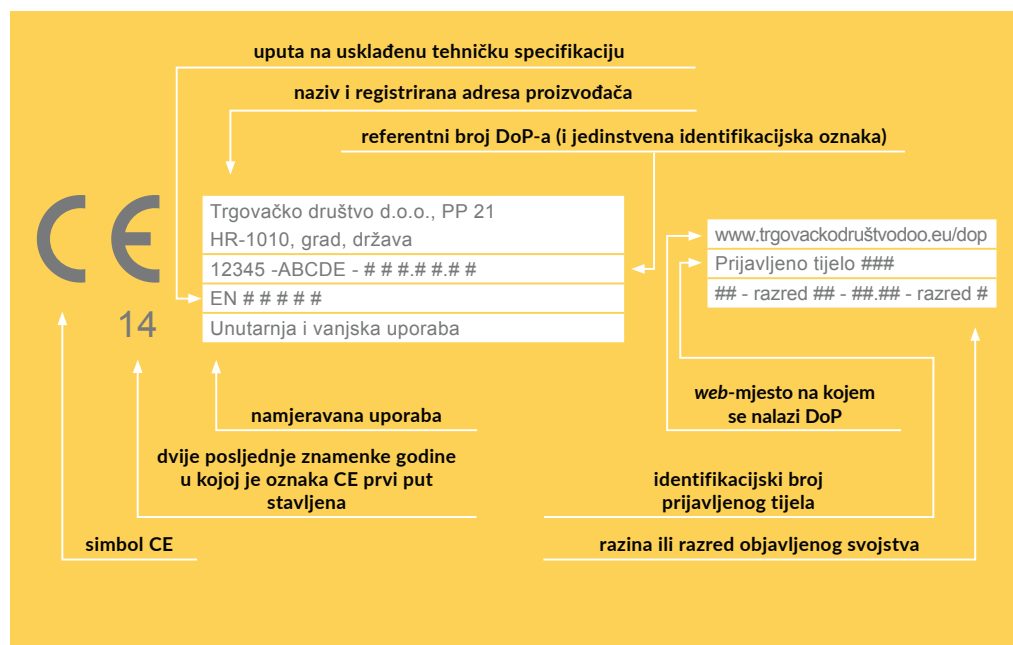
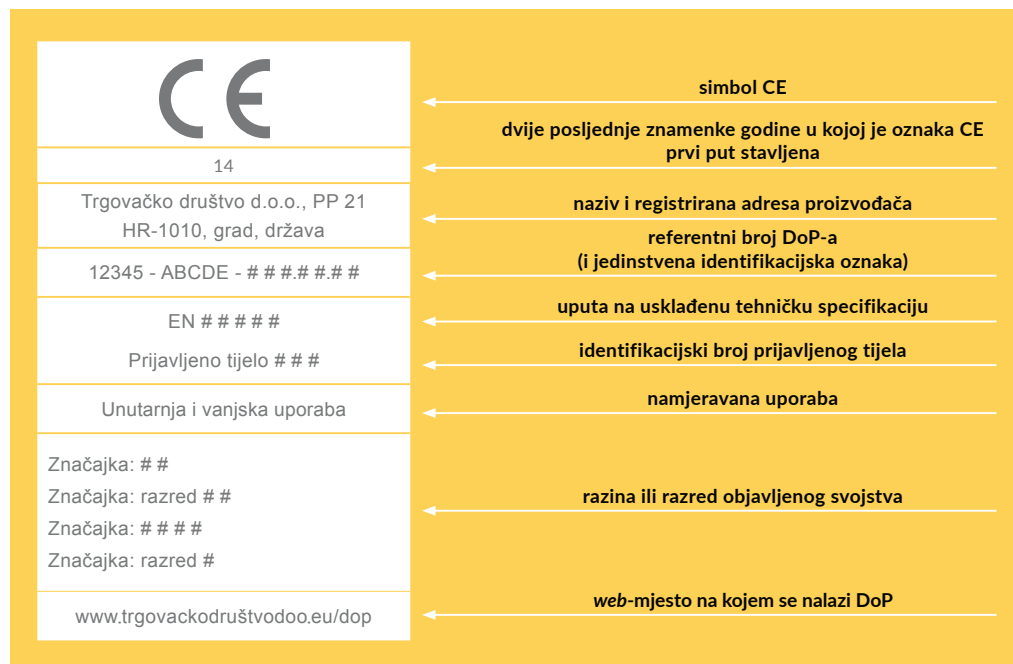
2.3.3. Upute i sigurnosne obavijesti

Kao proizvođač također morate sastaviti upute i sigurnosne obavijesti potrebne za upotrebu vašeg proizvoda. Ti dokumenti moraju pratiti proizvod do primaoca.

2.3.4. Podaci iz REACH-a

Na građevinske proizvode primjenjuje se **Uredba REACH**²¹ koja se primjenjuje na hemikalije koje se upotrebljavaju u EU. Zato ćete morati ispuniti sve zahtjeve utvrđene u toj Uredbi. Međutim, proizvođači građevinskih proizvoda obično ne moraju dostaviti sigurnosno-tehnički list jer se smatra da ti proizvodi nisu tvar ili pripravak u smislu Uredbe REACH (vidjeti članak 31. i članak 33. Uredbe REACH).

21 Reach Uredba: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0157&from=EN>
http://ec.europa.eu/environment/chemicals/reach/reach_en.htm

Slika 6. - Izjava o svojstvima

Ako je vaš proizvod tvar ili pripravak, morat ćete tražiti dodatne informacije (obično od dobavljača) i izraditi sve dokumente (uključujući sigurnosno-tehnički list) propisane tom Uredbom. Tu je dokumentaciju potrebno dostaviti zajedno s Izjavom o svojstvima u cijelom dobavljačkom lancu. Proizvođači moraju dostaviti sigurnosno-tehnički list kada tvari ispunjuju kriterije iz članka 31. stavka 1. Uredbe REACH i proizvođači, uvoznici i distributeri pripravaka moraju primaocu dostaviti sigurnosno-tehnički list kada

pripravak ispunjava kriterije prema kojima se razvrstava kao opasan u skladu s **Direktivom 1999/45/EC**²², **Uredbom 2008/1272/EC**²³. Proizvođači, uvoznici i distributeri proizvoda koji sa-

22 Direktiva 1999/45/EC: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31999L0045&from=EN>

23 Uredba 2008/1272/EC: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32008R1272>

drže tvari uključene u popis kandidata Uredbe REACH u koncentraciji većoj od 0,1 % masenog udjela moraju primaocu dostaviti dovoljno informacija za sigurnu upotrebu proizvoda uključujući barem naziv te tvari.

Ako su vam potrebne dodatne informacije o dokumentima koje treba dostaviti, obratite se svom dobavljaču tvari i/ili pripravaka i provjerite ispunjavate li, kao korisnik tih proizvoda, zahtjeve iz Uredbe REACH i dostavljate li zakonske dokumente zajedno s Izjavom o svojstvima.

3. KONTROLNI POPIS PROIZVOĐAČA

1. Identifikujte građevinski proizvod i njegove moguće namjeravane upotrebe.

2. Potražite građevinski proizvod na popisu [usklađenih standarda-hEN, navedenom u SLEU-e](#).

SAVJET ▶ Provjerite i područje primjene usklađenog standarda (1.2.). Ako ga pronađete, morate slijediti smjer CEN-a i nastavite na tačku 3.; ako ne, nastavite na tačku 17.

3. U Prilogu ZA usklađenog standarda identifikujte popis bitnih karakteristika i AVCP sistem za svaku od njih akosu različite (1.2.1.)

SAVJET ▶ Ista bitna karakteristika može biti u okviru različitog sistema, ovisno o namjeravanoj upotrebi.

4. Potražite nacionalne propise u državama članicama u kojima ćete staviti proizvod na tržište kako biste mogli utvrditi zahtjeve.

SAVJET ▶ Raspitajte se kod kontaktne tačke za proizvode. [Popis kontaktnih tačaka za proizvode](#).

SAVJET ▶ Sastavite vlastiti popis karakteristika za objavljivanje/izjavu.

5. Izvršite zadatke u skladu s AVCP sistemima, uključujući angažovanje Prijavljenih tijela ako je potrebno (2.1.2.).

SAVJET ▶ Pronađite Prijavljena tijela koja se nalaze na [popisu Prijavljenih tijela na NANDO web-stranici](#).

6. Prikupite sve osnovne dokumente u fajl (2.1.5. i 2.1.6.):

- Početno ispitivanje proizvoda uključujući popis bitnih značajki i rezultate ocjenjivanja (ispitivanje, tablične vrijednosti itd.),
- Dokumentirani postupak fabričke kontrole proizvodnje,
- Certifikat ili certifikate od Prijavljenog tijela ili Prijavljenih tijela, ako je potrebno,
- Prikladnu tehničku dokumentaciju, ako je potrebno.

SAVJET ▶ Ove informacije pohranite na sigurno, ali pristupačno mjesto.

7. Sastavite Izjavu o svojstvima uzimajući u obzir osnovne dokumente (2.3.1.).

SAVJET ▶ Koristite se uputama iz [Delegirane uredbe o izmjeni Priloga III](#).

8. Prevedite Izjavu o svojstvima na jezike koje zahtijevaju države članice u kojima će se proizvod prodavati.

SAVJET ▶ Pogledajte različite jezičke verzije [Delegirane uredbe](#).

9. Učitajte/postavite Izjavu o svojstvima i njene prijevode na svoju web-stranicu (izbornu).

10. Izradite i postavite CE oznaku (2.3.2.).

11. Sastavite upute i sigurnosne obavijesti za proizvod (2.3.3.).

12. Provjerite jesu li neke tvari u samom proizvodu uključene u područje primjene Uredbe REACH i izvršite zadatke za ispunjenje njenih zahtjeva (2.3.4.).

SAVJET ▶ Više informacija o [Uredbi REACH, dostupno je na web-stranici Evropske komisije](#).

13. Pohranite/čuvajte osnovne dokumente i primjerak Izjave o svojstvima na period od 10 godina od trenutka kada je ta vrsta proizvoda posljednji put prodana.

14. Stavite proizvod na tržište zajedno s traženim dokumentima.

15. Nastavite sa zadacima koji se odnose na ocjenjivanje i provjeru stalnosti (AVCP) objavljenog svojstva (kontrola fabričke proizvodnje i ispitivanje).

- 16. Ako su se svojstva, sirovine ili proizvodni procesi promijenili ili je usklađeni standard znatno revidiran (2.2.2.), vratite se na tačku 5.

SAVJET

Općenito, redovno provjeravajte popis usklađenih standarda koji je naveden u *Službenom listu Evropske unije* kako biste provjerili jesu li standardi ažurirani.

- 17. Potražite građevinski proizvod na **popisu Evropskih dokumenata za ocjenjivanje (1.2.2.)**. Ako ga ne **pronađete, CE oznaka nije direktno moguća, ali se može zatražiti izrada Evropskog dokumenta za ocjenjivanje**.
- 18. Zatražite Evropsku tehničku ocjenu (ETA) od Tijela za tehničko ocjenjivanje (TAB) (1.2.2.).

SAVJET

Pronađite Tijela za tehničko ocjenjivanje (TAB) koja se nalaze **na popisu TAB-ova na NANDO web-stranici**.

- 19. Nakon izdavanja Evropske tehničke ocjene (ETA), izvršite ostale zadatke, uključujući angažovanje Prijavljenog tijela ako je potrebno (2.1.2.).

SAVJET

Potražite Prijavljena tijela koja se nalaze **na popisu Prijavljenih tijela na NANDO web-stranici**.

- 20. Prikupite sve osnovne dokumente u fajl (2.1.5. i 2.1.6.):
 - Početno ispitivanje proizvoda uključujući popis bitnih karakteristika i rezultate ocjenjivanja (ispitivanje, tablične vrijednosti itd.),
 - Dokumentirani postupak fabričke kontrole proizvodnje,
 - Certifikat ili certifikate od Prijavljenog tijela ili Prijavljenih tijela, ako je potrebno,
 - Evropsku tehničku ocjenu (samo za smjer EOTA-a),
 - Prikladnu tehničku dokumentaciju, ako je potrebno.

SAVJET

Ove informacije pohranite na sigurno, ali pristupačno mjesto.

- 21. Sastavite Izjavu o svojstvima uzimajući u obzir osnovnu dokumentaciju (2.3.1.).

SAVJET

Upotrijebite model iz **Delegirane uredbe o izmjeni Priloga III**.

- 22. Prevedite Izjavu o svojstvima na jezike koje zahtijevaju države članice u kojima će se proizvod prodavati.

SAVJET

Pogledajte različite jezičke **verzije Delegirane uredbe**.

- 23. Učitajte Izjavu o svojstvima na svoju web-stranicu (izborna).
- 24. Izradite i postavite CE oznaku (2.3.2.).
- 25. Sastavite upute i sigurnosne obavijesti za proizvod (2.3.3.).
- 26. Provjerite je li proizvod uključen u područje primjene Uredbe REACH i izvršite zadatke za ispunjenje njenih zahtjeva (2.3.4.).

SAVJET

Više informacija o **Uredbi REACH dostupno je na web-stranici Evropske komisije**.

- 27. Pohranite/čuvajte osnovne dokumente i primjerak Izjave o svojstvima na period od 10 godina od trenutka kada je proizvod posljednji put prodan.
- 28. Stavite proizvod na tržište zajedno s traženim dokumentima.
- 29. Nastavite sa zadacima koji se odnose na ocjenjivanje i provjeru stalnosti (AVCP) objavljenog svojstva (kontrola fabričke proizvodnje i ispitivanje).
- 30. Ako su se svojstva, sirovine ili proizvodni procesi promijenili ili je usklađeni standard znatno revidiran (2.2.2.), vratite se na tačku 18.

SAVJET

Evropske tehničke ocjene (ETA) nemaju rok valjanosti.

4. KAKO DO OZNAKE USKLAĐENOSTI GRAĐEVINSKOG PROIZVODA U BIH

Prema važećim propisima o građevinskim proizvodima u Bosni i Hercegovini, građevinski proizvod je upotrebljiv ako su njegova tehnička svojstva u skladu s tehničkom specifikacijom. Upotrebljivost građevinskog proizvoda dokazuje se:

- dokumentom o usklađenosti/usaglašenosti koji se izdaje nakon provođenja postupka ocjenjivanja usklađenosti/usaglašenosti tehničkih svojstava građevinskog proizvoda sa tehničkom specifikacijom i
- oznakom usklađenosti, koji su propisani entitetskim zakonskim i podzakonskim aktima.

Način dokazivanja upotrebljivosti, pravila koja se moraju poštovati i uslovi koje moraju ispuniti ovlaštena pravna lica/tijela i osobe koje učestvuju u ocjenjivanju usklađenosti/usaglašenosti građevinskih proizvoda i izdavanja s tim povezanih certifikata propisan je:

- Pravilnikom o uvjetima za lica koja provode radnje ocjenjivanja usklađenosti građevinskih proizvoda („Službene novine FBiH“ br. 49/10 i 64/11),
- Pravilnikom o ocjenjivanju usklađenosti građevinskih proizvoda („Službene novine FBiH“ br.88/10, 64/11 i 44/16),
- Pravilnikom o načinu sprovođenja postupka za ocjenjivanje usaglašenosti građevinskih proizvoda („Službeni glasnik RS“ br.93/12),
- Pravilnikom o izdavanju ovlašćenja za donošenje dokumenata o usaglašenosti građevinskih proizvoda („Službeni glasnik RS“ br.93/12).

Izuzetno od ovoga, upotrebljivost građevinskog proizvoda proizvedenog ili izrađenog na gradilištu za potrebe tog gradilišta dokazuje se u skladu sa glavnim ili izvedbenim projektom građevine, važećim zakonima i propisima donesenim na osnovu tih zakona ili tehničkim propisom.

Za građevinski proizvod za koji ne postoji tehnički propis, odnosno norma na koju upućuje tehnički propis ili usklađena evropska norma, odnosno, specifikacija koja još nije preuzeta kao bosanskohercegovačka BAS norma, odnosno, ukoliko za proizvod ne postoji Standard Republike Srpske (SRS) ili Bosanskohercegovački standard (BAS), donosi se **Tehničko odobrenje**. Pored toga, tehničko odobrenje se

može donijeti i za građevinski proizvod čija tehnička svojstva znatno odstupaju od svojstava određenih tehničkim propisom ili normom na koju upućuje taj propis. Tehničkim odobrenjem utvrđuju se tehnička svojstva građevinskog proizvoda i određuje način dokazivanja njegove upotrebljivosti, radnje koje se provode u postupku ocjenjivanja usklađenosti/usaglašenosti njegovih tehničkih svojstava i dokument/isprava o usklađenosti/usaglašenosti građevinskog proizvoda kojim se dokazuje njegova upotrebljivost.

Tehničko odobrenje donosi ovlašteno pravno lice/tijelo za donošenje tehničkog odobrenja na zahtjev proizvođača, ovlaštenog zastupnika odnosno uvoznika građevinskog proizvoda donosi ovlašteno pravno lice nakon ispitivanja i ocjenjivanja tehničkih svojstava građevinskog proizvoda koje se provodi ispitivanjem tehničkih svojstava i utvrđivanjem upotrebljivosti tog proizvoda. Uslovi za davanje, produženje i oduzimanje ovlaštenja za donošenje tehničkog odobrenja, metode vrednovanja rezultata oblik i sadržaj tehničkog odobrenja kao i način evidentiranja donesenih tehničkih odobrenja propisani su sljedećim pravilnicima:

- Pravilnik za donošenje tehničkog odobrenja („Službeni glasnik RS“ broj 93/12),
- Pravilnik o tehničkim odobrenjima za građevinske proizvode („Službene novine FBiH“ br. 2/11).

Usklađenost/usaglašenost građevinskog proizvoda s tehničkom specifikacijom u postupku ocjenjivanja usklađenosti utvrđuje se provedbom jedne ili više sljedećih radnji:

- početno ispitivanje tipa građevinskog proizvoda koje provodi proizvođač ili ovlašteno pravno lice/tijelo za ocjenjivanje usklađenosti,
- ispitivanje uzoraka iz proizvodnje prema utvrđenom planu ispitivanja od proizvođača ili pravnog lica/tijela ovlaštenog za ocjenjivanje usklađenosti/usaglašenosti,
- ispitivanje slučajnih uzoraka uzetih iz proizvodnje, odnosno na tržištu ili na gradilištu od pravnog lica/tijela ovlaštenog za ocjenjivanje usklađenosti/ usaglašenosti,
- stalna fabrička kontrola proizvodnje koju provodi proizvođač,
- početni nadzor fabrike i početni nadzor fabričke kontrole proizvodnje koje provodi pravno lice/tijelo ovlašteno za ocjenjivanje usklađenosti,
- stalni nadzor, procjene i ocjenjivanja fabričke kontrole proizvodnje koju provodi pravno lice/tijelo ovlašteno za ocjenjivanje usklađenosti.

U entitetu Republika Srpska je, pored navedenih radnji koje su propisane naprijed navedenim pravilnicima u oba entiteta, propisana i radnja:

- ispitivanje uzoraka iz serije koja je spremna za isporuku ili je isporučena, koje vrši proizvođač ili ovlašteno tijelo.

Pravno lice/tijelo ovlašteno za provođenje radnji ocjenjivanja usklađenosti i proizvođač o svakoj radnji koja je provedena ili se provodi izdaje dokument i dostavlja ga pravnom licu/tijelu ovlaštenom za izdavanje certifikata o usklađenosti građevinskog proizvoda, proizvođaču, ovlaštenom zastupniku odnosno uvozniku koji su ga dužni trajno čuvati. Na osnovu pozitivnih dokumenata provođenja radnji ocjenjivanja usklađenosti/usaglašenosti ovlašteno lice/tijelo izdaje certifikat o fabričkoj kontroli proizvodnje. Dokumenti o usklađenosti/usaglašenosti građevinskog proizvoda su:

- Certifikat o usklađenosti/usaglašenosti,
- Izjava o usklađenosti.

Certifikat o usklađenosti/usaglašenosti izdaje ovlašteno pravno lice/tijelo na zahtjev proizvođača, ovlaštenog zastupnika odnosno uvoznika građevinskog proizvoda koje snosi troškove njegovog izdavanja.

Izjavu o usklađenosti/usaglašenosti izdaje proizvođač, ovlašten zastupnik odnosno uvoznik građevinskog proizvoda. Dokumentima o usklađenosti/usaglašenosti potvrđuje se da su provedene, odnosno da se provode propisane radnje u postupku ocjenjivanja usklađenosti/usaglašenosti, da je u tom postupku potvrđena usklađenost/usaglašenost građevinskog proizvoda s odgovarajućom tehničkom specifikacijom te da se proizvod može staviti na tržište i koristiti za građenje. Uslovi za izdavanje, produženje i oduzimanje ovlaštenja za davanje certifikata o usklađenosti, sistemi ocjenjivanja usklađenosti građevinskih proizvoda, pobliži uslovi za izdavanje dokumenata o usklađenosti, sadržaj dokumenata o usklađenosti i način vođenja i sadržaj evidencije izdatih dokumenata o usklađenosti su propisani naprijed navedenim pravilnicima.

Proizvođač, ovlašten zastupnik, odnosno uvoznik građevinskog proizvoda mora prije stavljanja na tržište, odnosno upotrebe građevinskog proizvoda izraditi tehnička uputstva i proizvod označiti oznakom usklađenosti. Tehnička uputstva moraju slijediti svaki građevinski proizvod koji se isporučuje. Tehnička uputstva moraju sadržavati prijepis izjave o usklađenosti/usagla-

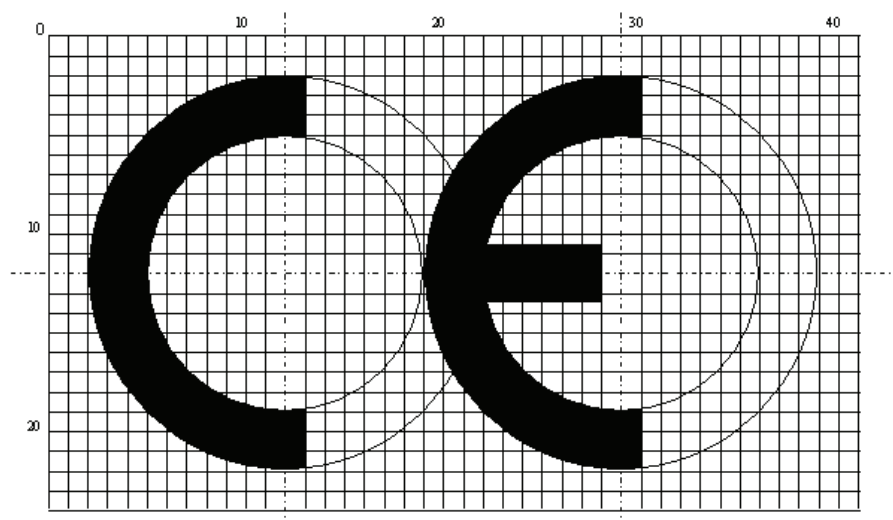
šenosti, podatke značajne za čuvanje, transport i upotrebu građevinskog proizvoda te moraju biti pisane na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine. Označavanjem građevinskog proizvoda oznakom usklađenosti/usaglašenosti proizvođač, ovlašteni zastupnik odnosno uvoznik građevinskog proizvoda preuzima odgovornost da označeni proizvod ima tehnička svojstva određena odgovarajućom tehničkom specifikacijom, da ispunjava sve druge propisane uslove te da je to utvrđeno na način propisan važećim zakonima. Oznakom usklađenosti/usaglašenosti smije se označiti samo građevinski proizvod za koji su izdati certifikat o usklađenosti/usaglašenosti i izjava o usklađenosti/usaglašenosti.

U entitetskim zakonima je različito riješeno **označavanje građevinskih proizvoda**, a način označavanja, oblik i sadržaj oznaka usklađenosti propisani su pravilnicima o označavanju građevinskih proizvoda.

Za građevinski proizvod, za čija je tehnička svojstva dokazano da su u skladu sa svojstvima određenim odgovarajućom tehničkom specifikacijom, označavanje oznakom usklađenosti je propisano **prilogom 1. Pravilnika o označavanju građevinskih proizvoda („Službene novine FBiH“ br. 88/10)**. Za onaj građevinski proizvod za koji se izjavom o usklađenosti potvrđuje usklađenost s odgovarajućom tehničkom specifikacijom, kojom je prihvaćena usklađena evropska specifikacija, predviđeno je **označavanje oznakom usklađenosti „E“** propisanim prilogom 2. ovog Pravilnika.

Pravilnikom o označavanju građevinskih proizvoda („Službeni glasnik RS“ br. 93/12) u RS je predviđeno označavanje oznakom usaglašenosti „C“ za onaj građevinski proizvod za koji se izjavom o usaglašenosti potvrđuje usaglašenost s važećim standardom ili tehničkom specifikacijom Republike Srpske (SRS), a koji nije usaglašen s evropskom specifikacijom. **Označavanje oznakom usaglašenosti „CE“ predviđeno je za onaj građevinski proizvod za koji se izjavom o usaglašenosti potvrđuje usaglašenost s odgovarajućim standardom ili tehničkom specifikacijom kojom je preuzeta usaglašena evropska specifikacija.**

Napomena 1: BiH zakoni, pravilnici i dr. podzakonski akti dostupni su na web str.: <http://www.propis.ba/> i na web stranicama nadležnih ministarstava.

Napomena 2: Izvor tekstualnog sadržaja u ovoj tački tehničkog BILTENA br.2:

http://komorabih.ba/wp-content/uploads/2013/12/Infokom_58.pdf
i stručna podrška -Edin Ćerimagić
dipl.ing.građ.ANNT.BIH

5. ZAKLJUČCI

1. Zbog nepreuzimanja Uredbe o građevinskim proizvodima 305/2011 u Bosni i Hercegovini nije moguće izdavati certifikat za građevinske proizvode. Stupanjem na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, BiH se obavezala da će pratiti pravnu stečevinu (acquis) Evropske unije i prilagođavati postojeće državne zakone važećem zakonodavstvu EU. Uslov za punopravno članstvo zemlje u EU je da institucije iz područja infrastrukture kvaliteta budu članice odgovarajućih evropskih asocijacija u ovim područjima. To zahtijeva da te institucije budu organizovane u skladu s harmonizovanim zakonodavstvom. Također, zbog neusvajanja Uredbe 305/2011, nije moguće potpisivanje **ACAA sporazuma**²⁴ s Evropskom unijom, sporazuma o međusobnom priznavanju dokumenata iz područja ocjenjivanja usklađenosti. Ovi sporazumi se potpisuju za svaki pojedini građevinski proizvod ili grupu građevinskih proizvoda. Zbog toga se certifikati i svi ostali dokumenti o ocjeni usklađenosti BiH građevinskih proizvoda ne priznaju u inostranstvu. Uslovi za potpisivanje Sporazuma o ocjeni usklađenosti i

prihvatanju industrijskih proizvoda (ACAA) su sljedeći:

- odgovarajuća infrastruktura kvaliteta,
- usvajanje i provođenje pravne stečevine (acquis) Evropske unije,
- pravna saradnja i tehnička pomoć,
- formalni sporazum.

2. Nisu u potpunosti ujednačeni propisi na državnom nivou BiH i nije usaglašeno označavanje usklađenosti građevinskih proizvoda, što predstavlja prepreku za slobodno stavljanje građevinskih proizvoda na tržište i njihovu trgovinu.
3. Najčešći problem s kojim se suočavaju proizvođači građevinskih proizvoda u BiH jeste, prije svega, nepostojanje ispitnih laboratorija u BiH koje imaju status Prijavljenog tijela, upisanog u registar ovlaštenih tijela. Sve ove laboratorije su van granica naše države, pa možemo reći da veći troškovi certificiranja, koji se podrazumijevaju slanjem u ovu vrstu laboratorija, podižu cijenu potrebnih certifikata. Postojanje ove laboratorije u BiH, značilo bi da stotine hiljada maraka, koje domaće firme ulažu u ovaj proces, ostaje u BiH. Da bi tijelo za ocjenjivanje usklađenosti bilo akreditovano od strane EU, država mora imati razvijenu kompletnu infrastrukturu kvaliteta (akreditacija, standardizacija, mjeriteljstvo, nadzor nad tržištem i legislativa – koja u BiH nije u potpunosti razvijena).
4. Općenito, nivo informisanosti o EU zakonodavstvu koji se odnosi na građevinske proizvode i harmonizirane standarde, u Bosni i Hercegovini je veoma nizak.

24 [Sporazum o ocjeni usklađenosti i prihvatanju industrijskih proizvoda - pravna osnova SSP, Član 173. Sklapanje sporazuma o uzajamnom priznavanju](#)

6. PREPORUKE

- Potrebno je da Vijeće ministara BiH preuzme uredbu CPR 305/2011 te uputi Evropskoj komisiji zahtjev za potpisivanje ACAA sporazuma.
- Neophodno je potpuno ujednačavanje propisa na državnom nivou BiH i usaglašavanje označavanja usklađenosti građevinskih proizvoda.
- Na državnom nivou, poboljšati aktivnosti na koordinaciji infrastrukture kvaliteta (akreditacija, standardizacija, mjeriteljstvo, ocjenjivanje usklađenosti, nadzor nad tržištem).
- Apelirati na proaktivnu ulogu udruženja poslodavaca i privrednih subjekata i vanjsko-trgovinskih komora.
- Raditi kontinuirano na podizanju nivoa informisanosti aktera u BiH o EU zakonodavstvu koji se odnosi na građevinske proizvode i tehničke specifikacije, kroz promociju nove transponirane/preuzete EU legislative u BiH zakonodavstvo i harmoniziranih standarda Evropske unije.

TEHNIČKI BILTEN, Izdavač: Zenička razvojna agencija ZEDA, Za izdavača: Muhsin Ibrahimagić - direktor, Menadžer projekta: Senad Pašalić, Redakcioni odbor: dr. Sabahudin Jašarević - Univerzitet u Zenici, Jugoslav Anđelić - Grad Zenica, Muhsin Ibrahimagić - ZEDA, Amir Kubat - LIND, Autori tekstova: Alma Bećirović, Ajdin Jeleč i Adnan Brdarević, Lektura i korektura: Ajna Dedić, Grafička priprema: Emir Čaplja

Partneri i sufinansijeri u projektu

Grad Zenica

Univerzitet u Zenici

Federalno Ministarstvo razvoja,
poduzetništva i obrta